

گفت‌و‌گو با علی اکبر مرادی:

می‌خواهم از فرهنگم دفاع کنم

سارا نوری

عکس: زهرآ ملکوت

و به آن عشق می‌ورزم) اما سخن من این است، این ردیف موجود، تمام موسیقی ملی ما نیست و برای ایجاد موسیقی ملی یک همت ملی لازم است که موسیقی‌ای داشته باشیم که تمام اقوام ایرانی بخشی از فرهنگ آوایی خود را در آن بیابند.

❧ درباره تنبور تاکنون این کار انجام شده که مقام‌های موسیقی تنبور را وارد موسیقی دستگاهی‌کنند؟ منظور سوءاستفاده نیست. منظور واردکردن مقام‌ها برای ساختن گوشه‌ای جدید در موسیقی دستگاهی است؟

بله الا آن کارهایی می‌کنند که بسیار سطحی و غیرکارشناسانه است. اما چون این مقامات، مقامات کهن هستند احتیاج به زمان دارد که جا بیفتند. کما اینکه موسیقی سنتی هم همین‌طور است و در آن صدها نفر وجود دارند که از میان آنها فقط دوتنفر مشهور می‌شوند. چون همه آنها فکر می‌کنند ردیف‌ها را یاد گرفته‌اند اما در واقع یاد نگرفته‌اند چون به جان مطلب داستان نرسیده‌اند. حالا در موسیقی‌های کهن و موسیقی تنبور این کار خیلی سخت‌تر است؛ تا مسئله جا بیفتد و انسان دقیقاً بفهمد که مقایسه که ممکن است بسیار کوتاه هم باشد چقدر طول می‌کشد تا ساخته و پرداخته و در نهایت به‌عنوان موسیقی مقامی جا بیفتد.

❧ یعنی هنوز کسی به‌صورت تخصصی روی این قضیه کار نکرده است؟
نه کار نکرده است. مثلاً خود بنده کل مقام‌ها تنبور را سال‌ها جمع کرده‌ام که در خانه فرهنگ‌های جهان در پاریس منتشر شد که شامل چهار سی‌دی است. قیقا به همان مقداری که موسیقی سنتی وجود دارد و شاید هم بیشتر. **❧ آیا این مجموعه در ایران هم منتشر شده است؟**
بله، بعد از شش یا هفت سال توسط انتشارات ماهور منتشر شد. این درحالی‌است که این مجموعه فقط بخشی از موسیقی کردی است بخش‌های دیگری در هوره، سیاه‌چمانه، مور، لاوک، حیران، شاهنامه‌خوانی و هزاران ملودی کردی دیگر وجود دارد. این بخش‌ها تنها در موسیقی کردی است و در موسیقی سایر شهرهای ایران هم مانند لرستان، تالش، آذربایجان و… وضعیت به‌همین‌صورت است که تاکنون برای آنها کاری انجام نشده‌است. اگر بخواهیم دقیق محاسبه کنیم هنوز کاری برای ثبت موسیقی ملی صورت نگرفته است.

 	 	 	 	 	
سال‌هاست وزارت ارشاد	که موسیقی زیر نظر آن است هیچ کاری نمی‌کند.	یک‌بار پیشنهاد دادم و باز هم پیشنهاد می‌دهم	که شما با خط بزرگ بنویسید بهتر است قضیه‌ای که هنوز در آن شک هست مثل موسیقی را به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تحویل دهند	 	

❧ لطفا درباره آخرین کارتان به نام «راز رود» صحبت کنید.
«راز رود» کار دوتنوازی تنبور و تنبک است. من و آقای پژمان حدادی این کار را انجام دادیم. من سال‌ها پیش در سنین نوجوانی در فصل پاییز به کنار رودخانه‌ای رفته‌م بنام «رازآرود» در یکی از روستاهای میان‌دربند کرمانشاه. به یاد دارم در فصل پاییز و برگ‌ریزان، آب رودخانه رازآرود آنقدر زلال بود که نور آفتاب در آن می‌لرزید و رنگ‌هایی که از روشنی آب دیده می‌شدند. این تصویر برای من زیبا بود زیرا من به‌طور کلی آب در و واحد چوب و رودخانه دوست دارم. همچنان که من کار دیگری با نام «سیروان» نیز داشتم‌ام. تصور «رازآرود» در ذهنم مانده‌بود و با خود فکر کردم که به چه معنایی است؟ و این رودخانه می‌خواهد چه رازی را با خود بیاورد. و همین ذهنیت باعث شد که من قطعاتی را بسازم که شامل هفت قطعه است.

❧ چرا برای هم‌نواپی در «رازآرود» از تنبک استفاده کردید؟ یا توجه به اینکه ساز تنبک نسبت به سازهای کوبه‌ای این منطقه قدمت کمتری دارد.

آیا بهتر نبود ساز کوبه‌ای منطقه کردستان را جایگزین می‌کردید؟
ببینید یک‌سری حرف‌ها هست که از قدیم باقی مانده؛ اول اینکه تنبک و سازهای کوبه‌ای دارای قدمت بیشتری نسبت به سازهای مضرابی هستند. زیرا ابتدا شروع به کوبیدن کرده‌اند، چرا که این کار سختی نبوده‌است. بعدها فکر کردند سازی را طراحی کنند که با آن ملودی بسازند. داستان دیگری وجود دارد و آن این است که چون دف در خاقانه نواخته می‌شود پس ساز مقدسی است. ولی حقیقت این است که در گفتارهای آیین یارسان تمام هیچ‌کدام پولی دریافت نکردیم. شش،هفت میلیون تومان برای ما هزینه برداشته است. ما حدود ۲۰۰۰ نسخه منتشر کردیم؛ پخش به ما می‌گوید ۶۰۰ نسخه به من بدهید من چندین ماه دیگر به شما سه میلیون می‌دهم و در واقع تو باید دو سال صبر کنی که هفت میلیون تومانی که خرج کرده‌ای به دست برسد؛ تازه معلوم نیست که برگردد یا برنگردد. مکان‌های دولتی، حمایتی نمی‌کنند و نهادهای خصوصی هم انسان هنرمند را دوست ندارند. من خودم به‌شخصه دوست ندارم از کسی منت بپذیرم. درواقع نمی‌پذیرم کسی اسپانسر من شود. اگر من حالا بخواهم کاری را انجام بدهم قطعاً به این دلیل نیست که بخواهم خودم را معرفی کنم. من در حدی که در توانم بوده‌کارم را انجام داده‌ام و اگر حالا کاری را انجام می‌دهم بیشتر مثل وظیفه است، مثل دفاع از فرهنگی که دارم در مقابل کسانی که دارند این فرهنگ را له می‌کنند.

❧ بیشتر درباره کنسرت‌های پژوهشی تنبور که در سال‌های پیش برگزار کردید صحبت کنید.
نتیجه کار